

HUMOR

W KREOWANIU KLIMATU SPOŁECZNEGO
INSTYTUCJI RESOCJALIZACYJNYCH
DLA NIELETNICH

Anna Karłyk-Ćwik

HUMOR

W KREOWANIU KLIMATU SPOŁECZNEGO
INSTYTUCJI RESOCJALIZACYJNYCH
DLA NIELETNICH

AKAPIT

WYDAWNICTWO
EDUKACYJNE

Toruń 2018

Recenzenci

dr hab. Marek Heine, prof. Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu

dr hab. Irena Mudrecka, prof. Uniwersytetu Opolskiego

Redaktor prowadzący

Marta Malinowska-Reich

Redaktor techniczny

Dawid Iwanowski

Redaktor wydawniczy, korekta

Janina Malinowska

Projekt okładki

studio graficzne RASPBERRY.com.pl

© Copyright by Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.

Toruń 2018

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez MNiSzW

– decyzją nr 203549/E-680/S/2017 przyznaną na utrzymanie potencjału badawczego w 2017 roku z dnia 14 lutego 2017 dla Wydziału Nauk Pedagogicznych Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, w formie grantu na realizację projektu badawczego nr 02/WYD/2017.

ISBN 978-83-63955-57-1

Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c.

87-100 Toruń, ul. H. Piskorskiej 12/23

tel. 56 648 55 53, e-mail: info@weakapit.pl

Oferta wydawnicza oraz sprzedaż internetowa: www.weakapit.pl

tel. 601 880 321

Druk: Machina Druku, www.machinadruku.pl

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I. Teoretyczne inspiracje badań własnych	15
1. Humor z perspektywy teoretycznej	15
1.1. Podstawowe kategorie pojęciowe	15
1.1.1. Komizm	16
1.1.2. Humor	21
1.1.3. Poczucie humoru	25
1.1.4. Śmiech	34
1.2. Teorie humoru	43
1.3. Funkcje humoru	49
1.4. Funkcjonalna Koncepcja Stylów Humor Roda A. Martina	58
1.5. Humor w pracy pedagoga	64
1.5.1. Humor w technice nauczania	66
1.5.2. Humor w procesie resocjalizacji	73
2. Klimat społeczny instytucji w refleksji o edukacji	82
2.1. Podejścia teoretyczne w studiach nad klimatem instytucji	82
2.2. Pojęcie klimatu społecznego w edukacji	86
2.3. Klimat społeczny instytucji resocjalizacyjnych	92
2.3.1. Relacyjne aspekty klimatu społecznego z perspektywy wybranych teorii	93
2.3.2. Definicja klimatu społecznego placówki resocjalizacyjnej	97
2.3.3. Typy klimatu społecznego instytucji resocjalizacyjnych	100
2.3.4. Korelaty klimatu społecznego instytucji edukacyjnej i resocjalizacyjnej	103
2.3.5. Klimat społeczny instytucji resocjalizacyjnych dla nieletnich w świetle wybranych badań	106
2.4. Związki klimatu społecznego z humorem z perspektywy teoretycznej i empirycznej	109
3. Humor i klimat społeczny w kontekście paradygmatu <i>resilience</i>	113
Rozdział II. Metodologiczne podstawy badań własnych	121
1. Problematyka badań i teoretyczne ramy projektu	121
2. Uzasadnienie i cel badań	123
3. Problemy badawcze	126

4. Hipotezy	127
5. Zmienne i wskaźniki	138
6. Badana grupa	140
6.1. Dobór i wielkość próby badawczej	140
6.2. Charakterystyka próby badawczej	143
6.2.1. Charakterystyka nieletnich uczestniczących w badaniach	143
6.2.2. Charakterystyka pedagogów uczestniczących w badaniach	149
7. Teren badań	152
7.1. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze (MOW)	152
7.2. Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich (ZP i SdN)	156
8. Metoda i narzędzia badawcze	159
8.1. Skala Klimatu Społecznego Instytucji Korekcyjnej (SKS)	159
8.2. Kwestionariusz Stylów Humoru (HSQ)	160
8.3. Ankieta dotycząca cech demograficzno-społecznych osób badanych	162
9. Organizacja i przebieg procesu badawczego	162
Rozdział III. Prezentacja i analiza wyników badań własnych	167
1. Klimat społeczny instytucji resocjalizacyjnych dla nieletnich	167
1.1. Diagnoza klimatu społecznego instytucji resocjalizacyjnych dla nieletnich	167
1.1.1. Typ i jakość klimatu społecznego badanych instytucji z perspektywy wychowanków	170
1.1.2. Typ i jakość klimatu społecznego placówek resocjalizacyjnych z perspektywy kadry pedagogicznej	180
1.2. Porównanie klimatu społecznego w percepcji wychowanków i kadry pedagogicznej badanych instytucji	187
1.3. Porównanie klimatu społecznego panującego w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich	191
1.4. Klimat społeczny instytucji resocjalizacyjnych dla nieletnich a właściwości socjodemograficzne badanych osób	196
1.4.1. Klimat społeczny a płeć osób badanych	197
1.4.2. Klimat społeczny a wiek osób badanych	204
1.4.3. Klimat społeczny a czas przebywania badanych osób w instytucji	212
1.5. Podsumowanie	218

2. Style humoru wychowanków i kadry pedagogicznej placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich	224
2.1. Diagnoza stylów humoru prezentowanych przez nieletnich i pedagogów resocjalizacyjnych	224
2.1.1. Style humoru wychowanków placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich	225
2.1.2. Style humoru kadry pedagogicznej badanych instytucji	232
2.2. Porównanie stylów humoru wychowanków i kadry pedagogicznej instytucji resocjalizacyjnych dla nieletnich	238
2.3. Porównanie humoru występującego w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich	243
2.4. Style humoru a właściwości socjodemograficzne badanych osób	249
2.4.1. Style humoru a płeć osób badanych	249
2.4.2. Style humoru a wiek badanych	253
2.4.3. Style humoru a czas przebywania badanych osób w instytucji	260
2.5. Podsumowanie	270
3. Klimat społeczny instytucji resocjalizacyjnych dla nieletnich a style humoru ich wychowanków i kadry pedagogicznej	275
3.1. Korelacje pomiędzy poszczególnymi wymiarami klimatu społecznego a stylami humoru wychowanków oraz personelu resocjalizacyjnego badanych instytucji	275
3.2. Wpływ humoru wychowanków i pedagogów na spostrzegany przez nich klimat społeczny środowiska wychowawczego	281
3.3. Podsumowanie	287
Wnioski końcowe i implikacje badawcze	293
Bibliografia	303
Spis schematów i tabel	329
Aneksy	333